

Вірец К.А.

студентка,

Науковий керівник: Дудчик О.Ю.

кандидат економічних наук, доцент,

Університет митної справи та фінансів

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ПОЛІТИЦІ

Однією з форм економічної політики держави є інвестиційна політика, що включає регулювання усіх сторін інвестиційного процесу, саме: розміри, структуру, джерела, ефективність інвестицій та інших. Категорія «інвестиції» виступає узагальнюючим макроекономічним показником. У узагальненому вигляді інвестиції – всі види активів (коштів), які включаються в господарську діяльність з метою отримання прибутку.

До проблематики стану інвестиційної політики та ролі держави у ній зверталися такі вчені, як: Шевердіна О.В., Зельдіна О.Р., Мамутов В.К., Вінник О.М., Таран Л.В., Пшенична В.П.

Метою роботи є дослідження сутності, цілей та завдань державної інвестиційної політики у сучасному економічному середовищі та оцінка ролі держави у її розвитку.

Нормативну базу інвестиційної політики складають такі акти: Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про інвестиційну діяльність», Закон України «Про режим іноземного інвестування», Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», Закон України «Про інститути спільного інвестування» і багато інших, проте в них не міститься чітке визначення, окремі ознаки чи завдання інвестиційної політики держави. Господарським кодексом України передбачається, що одним з основних напрямків економічної політики держави є інвестиційна політика – спрямована на створення суб'єктам господарювання необхідних умов для залучення і концентрації коштів на потреби розширеного відтворення основних засобів виробництва, переважно у галузях, розвиток яких визначено як пріоритети структурно-галузевої політики, а також забезпечення ефективного і відповідального використання цих коштів та здійснення контролю за ним [1]. І в Законі України «Про інноваційну діяльність» наводяться мета і принципи державної інноваційної політики, зокрема вказується, що головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енергота ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції [3].

Характер інвестиційної політики визначається силою державного втручання в економічні процеси, ступенем ув'язки даної політики з іншими державними інститутами, до яких належить податкова, фінансово-кредитна, амортизаційна, ліцензійна і цінова політика, політика доходів і зайнятості, залучення іноземних інвестицій, а також правове поле і загальний

адміністративний устрій. Складною теоретичною проблемою дослідження сутності державної інвестиційної політики є визначення об'єкта державного регулювання. Системний підхід передбачає, що найбільш агрегованим об'єктом державного регулювання економічних процесів традиційно є економічна система держави. Проте його застосування при розгляді досліджуваного поняття має певну складність, оскільки досить важко чітко окреслити відповідні організаційні форми окремих підсистем у складі такого об'єкта, а також структурувати та формалізувати вплив держави на їх функціонування та розвиток, особливо якщо він має суто опосередкований характер. Тому, як правило, дослідники проблеми державної інвестиційної політики звужують її об'єкт до інвестиційної діяльності, не конкретизуючи безпосередніх носіїв такої діяльності та специфіку їх взаємодії з державою в процесі реалізації відповідної політики [5].

Аналіз становлення та розвитку інвестиційної політики в Україні за роки її незалежності показує, що існує декілька етапів формування державної інвестиційної політики, які пов'язані з рівнем економічного розвитку держави. Так, на початку реформування економіки України чітко простежувалась тенденція відходу держави від активної участі в інвестиційній діяльності з орієнтацією на ринкові сили. Внаслідок цього механізми державного й ринкового регулювання не були належним чином задіяні через відмову від першого і відсутність другого. Практика такого роду реформ виявила досить багато проблем, зокрема, варто акцентувати увагу на таких: інвестиційний ефект приватизації виявився незначним, а різке обмеження централізованих джерел інвестицій не компенсувалось іншими внутрішніми і зовнішніми джерелами інвестиційних ресурсів. Паралельно відбувався значний спад виробництва, руйнування фінансової системи, зниження інвестиційної активності. Ці обставини сприяли поглибленню з року в рік інвестиційної кризи. В таких умовах виникла необхідність розробки нової інвестиційної політики, посилення ступеня дієвості законодавчих та нормативних актів, їхнього впровадження у практику [2].

Загальними принципами політики держави в інвестиційній сфері повинні бути такі постулати:

- обґрунтованість, послідовність, публічність та передбачуваність державної інвестиційної політики;
- пріоритет державної підтримки інвестицій стратегічно важливих для держави галузей, які забезпечують функціонування всього національного господарства, інноваційний прорив, розвиток соціальної інфраструктури, екологічну безпеку;
- відмова від стимулювання приватних інвестицій для вирішення ключових завдань соціально-економічного розвитку країни [4].

До пріоритетів державної інвестиційної політики слід віднести ті напрями інвестування, по яким дія ринкових чинників може дати результати, що співпадають з довгостроковими державними інтересами:

- імпортозамінне виробництво, у тому числі проекти за участю зарубіжних стратегічних інвесторів;
- глибоку переробку палива й сировини, які є складовими основи експорту;
- високотехнологічний сектор економіки;

– наукомісткі виробництва в галузі створення принципово нових матеріалів, засобів зв'язку (нанотехнологій) та ін.;

– соціальну інфраструктуру некомерційного характеру (охорона здоров'я, освіта, наука, спорт, культура), яка не може розвиватися без прямої державної підтримки.

Аналіз державної інвестиційної політики Україні протягом періоду її незалежності дає підстави стверджувати, що вона є недостатньо ефективною, при її реалізації не враховуються важливі особливості минулого та сучасного етапу розвитку вітчизняної економіки та конкретні умови проведення трансформаційних перетворень. Внаслідок цього виникає відповідна реакція суб'єктів ринку: зниження ділової активності, зростання неплатоспроможності підприємств та посилення інших кризових явищ. У зв'язку з цим є актуальним посилення впливу держави на інвестиційні процеси, при цьому необхідно враховувати особливості стану економічної системи в Україні у порівнянні з іншими країнами світу.

Важливим аспектом державної інвестиційної політики є розвиток системи захисту інвестиційних капіталів інвесторів. З урахуванням цього збільшення обсягу інвестицій залежатиме від покращання макроекономічної ситуації в Україні в цілому та від розробки центральними, регіональними, місцевими органами самоврядування дієвих механізмів удосконалення економічного, нормативно-правового, інформаційного забезпечення, пов'язаного з державним управлінням інвестиційною діяльністю як потужного стимулятора розвитку ринкових відносин.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/436-15>
2. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2011. – 1072 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bukvar.su/finansovye-nauki/51497-Investicionnaya-politika-gosudarstva.html>
3. Закон України Про інноваційну діяльність від 04.07.2002 № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
4. Пшенична В. П. Розвиток механізму реалізації державної інвестиційної політики України: дис. на здобуття наук. ступеня кандидата екон. наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством / В.П. Пшенична. – Донецьк: Дон. держ. ун-тет управління, 2011. – 205 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/pbooks/book-28/ua/chapter-1339/>
5. Сокурєнко П. І. Інвестиційна політика як ефективна форма управління ухваленням інвестиційних рішень / П. І. Сокурєнко, О. Ф. Кришан // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – № 1(8). – С. 208–214. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studopedia.org/4-11816.html>